

ZAJÍMAVÉ BRYOFLORESTICKÉ NÁLEZY X.**Interesting bryofloristic records, X**

Jan Kučera (ed.)

Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích, Přírodovědecká fakulta, Branišovská 31, CZ-370 05 České Budějovice, e-mail: kucera@prf.jcu.cz

Nomenklatura a stupeň ohrožení jednotlivých druhů je udáván podle Seznamu a červeného seznamu mechorostů ČR (Kučera & Váňa 2005). Souřadnice jsou udávány buď jako pravouhlé v systému S-42 nebo jako geografické v systému WGS-84.

***Lophozia obtusa* EN (M. Zmrhalová)**

- Česká rep., Hrubý Jeseník, Karlova Studánka, severně exponovaný svah silnice Hvězda – Ovčárna [S-42: M33 E3662.81, N5552.12, kv. 5969b], 1110 m, na vlhkém štěrku (valšovská droba), 14.7.2007, leg. & det. M. Zmrhalová, teste J. Kučera, herb. SUM.

Vzácná játrovka, u nás známá jen ze Šumavy, Krkonoš, okolí Starého Města, Hrubého Jeseníku, Beskyd a Vizovických vrchů; uvádí se ještě z Krušných hor (Duda & Váňa 1990). Na lokalitě rostla společně s druhem *Lophozia lycopodioides* a *Plagiomnium affine*.

***Marsupella sprucei* CR (F. Müller)**

- Česká rep., NP Šumava, Nová Pec: Kamenné moře pod Plešným jezerem, u Jezerní stezky [WGS-84: N48°46'34", E013°52'16", kv. 7249a], 1070–1080 m, spolu s *Brachydontium trichodes* na horních plochách velkých žulových bloků přímo u cesty, 3.10.2007 leg. F. Müller, herb. DR.

Tato játrovka, která je podle seznamu Kučery a Váni (2005) hodnocena u nás jako kriticky ohrožená, může být do jisté míry na určitých stanovištích pouze přehlížena. Meinunger & Schröder (2007a) ji ze sousedního Bavorského lesa udávají jako „zjevně poměrně rozšířenou“. Druh je kompetičně velmi slabý a bývá rychle přerůstán mohutnějšími mechy, proto s oblibou roste na nezpevněných kamenech, často podél stezek. Pravidelným společníkem bývá druh *Brachydontium trichodes*, proto se vyplatí jeho lokality podrobně ohledat.

***Brachythecium geheebii* EN (J. Kučera)**

- Česká rep., Šumperk: hřeben Městské skály sev. Šumperka, východní svah těsně pod hřebenem 700 m jjz. vrcholu Městských skal [M33 E3641.76, N5543.43, kv. 5967d], 635 m, pohostinné pegmatitové skalky, bázemi bohaté, v převážně jasanovém lese, 2.11.2007 leg. J. Kučera & M. Zmrhalová, herb. CBFS (12922), SUM.

Velmi vzácný mech, který je však z okolí doložen ze dvou relativně nedalekých lokalit – Velkého Rabštejna u Rýmařova (2003 leg. P. Skoupilová, nepublikováno) a Velké kotliny a Františkovy myslivny v Hrubém Jeseníku (nepubl. data). Mimo tuto oblast je recentně znám jen ze Šumavy (Hraničník u Nové Pece, 1996 leg. J. Kučera) a Pančavské jámy v Krkonoších (Kučera & al. 2004).

***Campylophyllum sommerfeltii* VU (I. Matějková)**

- Česká rep., Horní Maršov, Rýchory: Dvorský les, borka buku [WGS-84: N50°38.9', E015°51.8', kv. 5361c], 1033 m, spolu s druhem *Dicranum montanum*, *Sanionia uncinata* a *Paraleucobryum longifolium*, 30.6.2005 leg. I. Matějková, det. Z. Hradílek, herb. I. Matějková.

Další lokalita mechu, který je v oblasti Krkonoš relativně častý. Přehled o novějších nálezech druhu s poznámkami k jeho celkovému rozšíření v ČR podali Kučera J, Zmrhalová M. & Shaw B. (Bryonora 38: 50, 2006).

***Didymodon glaucus* CR (J. Košnar)**

- Česká rep., okr. Prachatice: severní část městských hradeb v ulici Hradební [M33 E3426.84, N5431.82, kv. 6949d], 570 m, na maltě ve štěrbinách mezui kameny zdi, sev. exp., polostín, spolu s *Tortula muralis*, *Bryum* sp. (steril.), *Leptobryum pyriforme*, 17.6.2007 leg. J. Košnar 1312–1314, herb. CBFS.

- Česká rep., okr. Prachatice, Bohumilice: cesta kolem zámku Skalice [M33 E3413.45, N5440.95, kv. 6948b], 580 m, na betonu ve štěrbině mezi kameny zdi, sz.-exp., stíněný, holý povrch, spolu s *Bryum* sp. (steril.), 5.6.2007 leg. J. Košnar 1290, herb. CBFS.
- Česká rep., okr. Chrudim: PR Maštale, údolí Borského potoka ca. 0.4 km v. Boru u Skutče, skály na levém břehu 50 m sv. Dudychovy jeskyně [M33 E3581.89, N5521.87, kv. 6162d], 440 m, bázemi obohacené pískovcové skály, kolmá plocha u báze, vsv.-exp., polostín, mírně vlhká, spolu s *Didymodon rigidulus*, 12.8.2007 leg. J. Košnar 1357–8, herb. CBFS.
- Česká rep., okr. Chrudim: skály severně podél silnice Nové Hrady – Zderaz., 0.7 km zjz. Nových Hradů [M33 E3581.57, N5524.85, kv. 6162d], ca. 370 m, kolmá plocha bázemi obohacené pískovcové skály, již. exp., mírně vlhká, stinná, 9.6.2007 leg. J. Košnar 1310, herb. CBFS.
- Česká rep., okr. Blansko, CHKO Moravský kras: rezervace Bílá Voda, skály Stará Rasovna, 0,5 km jz. obce Holštejn [M33 E3428.92, N5475.79, kv. 6566d], 470–480 m, štěrbina vápencové skály u báze, na tenké vrstvičce humusu, 23.8.2007 leg. J. Košnar 1527–8, herb. CBFS.

Další nové lokality druhu z jižních Čech a Moravského krasu. Lokalita z Pustého žlebu leží asi 250 m S od další recentní lokality u Čertovy branky (srov. Bryonora 38: 50).

Sphagnum affine VU (P. Hájková & M. Hájek)

- Česká republika, okr. Frýdek-Místek, Moravskoslezské Beskydy, Kozlovice, PR Rybníky, [WGS-84: N49°34'33" E18°14'45", kv. 6475a], ca. 400 m, rašelinná louka s nízkými ostřicemi a suchopýrem úzkolistým, spolu s druhy *Aulacomnium palustre*, *Calliergonella cuspidata*, *Scapania irrigua* a *S. teres*. VI.2007 leg. P. Hájková & M. Hájek, det. P. Hájková, herb. BRNU.

S. affine je uváděno z Moravy pouze z několika lokalit, a to z oblasti Velkého Dářka ve Žďárských vrších a od Hutí pod Smrkem v Moravskoslezských Beskydech (Pilous 1971). Rašeliniště u Hutí pod Smrkem bylo však zatopeno vybudováním vodní nádrže Šance. PR Rybníky jsou tedy pravděpodobně jedinou recentní lokalitou tohoto druhu na celé východní Moravě. *S. affine* je druh s oceanickým areálem v Evropě a ve střední Evropě se vyskytuje pouze ostrůvkovitě (Daniels & Eddy 1986). Podobně vzácný jako na Moravě je také na Slovensku, kde jsou historicky známe pouze tři lokality (Šoltés 2000). Na lokalitě Rybníky se vyskytuje v horní části pravidelně kosené rašelinné louky v místě, které je dobře sycené prameništěm vodou. *S. affine* osidluje plochu několika čtverečních metrů a místy silně dominuje.

Tetradontium brownianum VU (I. Marková)

- CHKO Lužické hory, ob. Chříbská, část Horní Chříbská (10 km JJZ Rumburka), pískovcový převis s vodopádem na bezejmenném potoce 1,2 km sv. Horní Chříbské [WGS-84: N50°51'44,3", E014°30'28,0", kv. 5153a], 450 m, 26.5.2007 leg./det. I. Marková, herb. I. Marková (priv. herb.).

První nález druhu mimo Labské pískovce (srovnej Zmrhalová 1995). Druh porůstal mokrou kolmou pískovcovou skalní stěnou v blízkosti vodopádu. Velikost populace byla 50 × 50 cm, s hojnými sporofyty.

Tetradontium ovatum NE (tax.) (F. Müller)

- NP Šumava, Nová Pec: Kamenné moře pod Plešným jezerem, u Jezerní stezky [WGS-84: N48°46'34", E013°52'16", kv. 7249a], 1070–1080 m, spolu s *Brachydonnium trichodes* na bocích spodních ploch velkých žulových bloků přímo u cesty, s početnými sporofyty, 3.10.2007 leg. F. Müller, herb. DR.

Kučera & Váňa (2005) ohrožení druhu nehodnotí, protože nebyli schopni taxon spolehlivě taxonomicky rozlišit od druhu *T. repandum*, který je řazen do kategorie **LR-nt**. Určení šumavských rostlin bylo možné podle Sauera (Sauer 2000), který zdůrazňuje zejména chybějící úzce olistěné flagelovité postranné výběžky. Meinunger & Schröder (2007b) udávají čtyři recentní nálezy ze sousedního Bavorského lesa, na české straně nebyl naopak recentně zaznamenán ani šířeji pojatý taxon *T. repandum*.

Weissia squarrosa VU (Z. Hradílek)

- Česká rep., Bílé Karpaty: obec Javorník, NPR Jazevčí, cca 0,9 km JJZ od Suchovských Mlýnů, pramenné místo na pastvině ve východní části rezervace [WGS-84: N48°52.605', E17°34.464', kv. 7171a,b], 440 m, vlhká obnažená hlína, 29.10.2007 leg. Z. Hradílek, teste J. Kučera, herb. Z. Hradílek.

Na dvou ploškách o rozměrech 0,5 × 0,5 m mech rostl velmi roztroušeně mezi *Barbula unguiculata*, *Tortula truncata* a *T. acaulon*.

V poslední době byl druh v Bílých Karpatech nalezen na více lokalitách (Novotný & Košnar 2006).

Zygodon dentatus EN (T. Berka)

- Česká rep., Novohradské hory: na okraji silnice mezi obcemi Černé Údolí a Staré Hutě, nedaleko odbočující lesní cesty asi 545 m JZ od kóty Mlýnský (Cikánský) vrch (829 m n.m.) [S-1942: M33 E3478.0 N5397.4, kv. 7254c], 755 m, na kůře dubu letního (*Quercus robur*), 7.10.2007 leg. T. Berka, herb. T. Berka.

Další lokalita vzácného mechu v Novohradských horách. Dosud zde byl nalezen v Žofínském pralese a v NPP Terčino údolí. Další údaje jsou z Plzeňska a Šumavy. (srov. Bryonora 34:29; Bryonora 36:33 a Bryonora 39:54).

Daniels R. E. & Eddy A. (1985): Handbook of European *Sphagna*, 2nd ed. – Institute of Terrestrial Ecology, Huntington, UK [263 pp.].

Duda J. & Váňa J. (1990): Rozšíření jatrovek v Československu – LIX. – Časopis Slezského Muzea, Ser. A, 39: 193–205.

Kučera J. & Váňa J. (2005): Seznam a červený seznam mechorostů České republiky. – Příroda 23: 1–104.

Kučera J., Zmrhalová M., Buryová B., Košnar J., Plášek V. & Váňa J. (2004): Bryoflora of the glacial cirques of the Western Krkonoše Mts. – Časopis Slezského Zemského Muzea, Ser. A, 53: 1–47.

Meinunger L. & Schröder W. (2007a): Verbreitungsatlas der Moose Deutschlands. Band 1. – O. Dürhammer, Regensburg. [636 pp.]

Meinunger L. & Schröder W. (2007b): Verbreitungsatlas der Moose Deutschlands. Band 2. – O. Dürhammer, Regensburg. [699 pp.]

Novotný I. & Košnar J. (eds.) (2006): Mechorosty zaznamenané v průběhu 13. jarního setkání Bryologicko-lichenologické Sekce v Bílých Karpatech. – Bryonora 37: 23–32

Sauer M. (2000): *Tetraphidaceae*. – In: Nebel M. & Philippi G. (eds.), Die Moose Baden-Württembergs, Band 1, p. 57–62, Ulmer, Stuttgart.

Pilous Z. (1971): Bryophyta. Mechorosty. Sphagnidae – Mechy rašeliníkové. – In: Flora ČSSR, ser. C, 1: 1–413, Academia, Praha.

Šoltés R. (2000): Prehľad rodu *Sphagnum* L. (*Mucopsida*) na Slovensku. – In: Stanová V., ed., Rašeliniská Slovenska, p. 33–38, DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie, Bratislava.

Zmrhalová M. (1995): Rod *Tetradontium* Schwaegr. v České republice a Slovenské republice. – Časopis Slezského Muzea, Ser. A, 44: 203–216.